

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Головне слідче управління

вул. Володимирська, 33, м. Київ, 01601. факс (044) 279-66-31, тел. (044) 255-84-88
www.ssu.gov.ua e-mail: san@ssu.gov.ua Код ЄДРПОУ 00034074

ПОВІДОМЛЕННЯ

про підозру

місто Київ

«27» квітня 2026 року

Старший слідчий 1 відділу 3 управління досудового розслідування Головного слідчого управління СБ України майор юстиції Іващук Павло Степанович, розглянувши матеріали кримінального провадження № 42022000000000468 від 15.04.2022 та встановивши наявність достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення, відповідно до ст. ст. 40, 42, 276, 277, 278 КПК України,

ПОВІДОМИВ:

Захарову Олексію Миколайовичу,
20.05.1987 року народження, уродженцю
Холм-Жирковського району,
Смоленської області, Російської
Федерації, громадянину Російської
Федерації, зареєстрованому та
проживаючому за адресою: Російська
Федерація, Смоленська область,
Холм-Жирковський район, станція
Ігорівська, вул. Ленінська, буд. 54, кв. 1

про те, що він підозрюється:

- у жорстокому поводженні з військовополоненими, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 438 КК України;
- у жорстокому поводженні з військовополоненими, вчиненому групою осіб, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 438 КК України.

Фактичні обставини кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється Захаров О.М.

1. З лютого 2014 року до цього часу триває міжнародний збройний конфлікт, викликаний збройною агресією Російської Федерації проти України та окупацією частини території України. У ході вказаного міжнародного збройного конфлікту 24 лютого 2022 року президент РФ оголосив початок так

званої «спеціальної військової операції», що полягала у здійсненні повномасштабного вторгнення ЗС РФ, інших збройних формувань РФ та підконтрольних їм угруповань іррегулярних збройних формувань на територію України.

Факт повномасштабного збройного вторгнення на територію України не приховувався владою РФ, а також встановлений рішеннями міжнародних організацій, зокрема резолюцією Генеральної Асамблеї ООН ES-11/1 від 02.03.2022 «Про агресію проти України», п. п. 1, 3 Висновку 300(2022) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Наслідки агресії Російської Федерації проти України», п. п. 17, 18 наказу Міжнародного Суду ООН від 16.03.2022 за клопотанням про вжиття тимчасових заходів у справі «Звинувачення в геноциді відповідно до Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього (Україна проти РФ та ін.)».

Відповідно до ст. 2, спільної для Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 року, ці конвенції, як і інші акти законів і звичаїв війни (міжнародного гуманітарного права), застосовуються до всіх випадків оголошеної війни чи будь-якого іншого збройного конфлікту, що може виникнути між двома чи більше Високими Договірними Сторонами, навіть якщо одна з них не визнає стану війни, у тому числі до всіх випадків часткової або цілковитої окупації Високої Договірної Сторони, навіть якщо ця окупація не натрапляє на жодний збройний спротив.

Хоча одна з держав, які перебувають у конфлікті, може не бути учасницею цієї Конвенції, держави, які є її учасницями, залишаються зобов'язаними нею у своїх взаємовідносинах. Крім того, вони зобов'язані Конвенцією стосовно зазначеної держави, якщо остання приймає та застосовує її положення.

2. Відповідно до п. 1 ч. А ст. 4 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими, у розумінні цієї Конвенції, військовополоненими є особи, які потрапили в полон до супротивника й належать до однієї з таких категорій, зокрема особового складу збройних сил сторони конфлікту, а також членів ополчення або добровольчих загонів, які є частиною цих збройних сил.

Відповідно до ч. ч. 1, 2 ст. 13 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими необхідно завжди поводитися з ними гуманно. Будь-який незаконний акт чи бездіяльність з боку держави, що тримає в полоні, які спричиняють смерть або створюють серйозну загрозу здоров'ю військовополоненого, що перебуває під її охороною, забороняються та будуть розглядатись як серйозне порушення цієї Конвенції.

Відповідно до ст. 14 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими за всіх обставин військовополонені мають право на повагу до їхньої особи й честі.

3. Так, у період починаючи з 24.02.2022 на території Чернігівської, Київської, Донецької, Луганській та інших областей України відбувалося збройне протистояння військових підрозділів України проти збройних

формувань РФ та підконтрольними ним незаконними збройними формуваннями так званих «ДНР» та «ЛНР».

У вказаний вище період часу, а саме під час збройного протистояння військовими підрозділами України проти збройних формувань РФ та підконтрольним їм незаконних збройних формувань так званих «ДНР» та «ЛНР», низка військовослужбовців з числа захисників та оборонців України потрапили в полон до ворога.

Після потрапляння у полон військовослужбовців Збройних Сил України, а також військових сил безпеки та оборони України, їх доставляли, в тому числі, на територію Російської Федерації, Смоленської області, а саме на територію Федеральної казенної установи «Слідчий ізолятор № 2 Управління федеральної служби виконання покарань Росії по Смоленській області», що знаходиться за адресою: Російська Федерація, Смоленська область, м. Вязьма, вул. Дмитрова гора, буд. 9, де було здійснено тимчасове утримання військовослужбовців та службовців українських силових структур (далі – «Слідчий ізолятор № 2»).

На території вказаної установи нагляд за українськими військовополоненими здійснювали співробітники слідчого ізолятора № 2.

При цьому у місці утримання військовополонених організовано застосування фізичного та психологічного насильств, зокрема вчинялися дії, які ображають особисту честь і гідність особи, жорстоке поводження, наруга над людською гідністю, зокрема образливе та принизливе поводження, яке продовжувалось протягом всього часу їх утримання.

До вчинення протиправної діяльності щодо утримуваних військовополонених у нестановленій під час досудового розслідування час, але не пізніше лютого 2022 року, нестановленими особами з числа представників Федеральної казенної установи «Слідчий ізолятор № 2 Управління федеральної служби виконання покарань Росії по Смоленській області», залучено співробітників федеральної служби виконання покарань, зокрема: Захарова Олексія Миколайовича, 20.05.1987 року народження, який займав посаду заступника начальника Федеральної казенної установи «Слідчий ізолятор № 2 Управління федеральної служби виконання покарань Росії по Смоленській області».

Так, Захаров О.М., будучи заступником начальника слідчого ізолятора № 2 разом з іншими нестановленими в ході досудового розслідування особами з числа співробітників зазначеного слідчого ізолятора, вчинили жорстоке поводження з військовополоненими. Такі дії виражались у застосуванні фізичного та психологічного насильства відносно військовослужбовців Збройних Сил України, які набули статусу військовополонених та утримувалися у слідчому ізоляторі № 2, з метою систематичного приниження та образ військовополонених у зв'язку, зокрема, з проходження ними військової служби в Збройних Силах України та за їх участь у стримуванні збройної агресії проти України.

4. У збройному протистоянні проти збройних формувань РФ, серед інших брав участь військовослужбовець [REDACTED]

[REDACTED], якого 12.04.2022 взято в полон представниками російсько-окупаційних військ на території ПрАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча», м. Маріуполь, Донецька область.

Так, 07.11.2023 [REDACTED], який згідно положень статті 4 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими мав статус військовополоненого, тобто особи, яка перебуває під захистом міжнародного гуманітарного права, доставили до «слідчого ізолятора № 2» разом з іншими військовополоненими, де утримували до 14.08.2025.

Так, 07.11.2023 (більш точний час досудовим розслідуванням не встановлено) Захаров О.М., перебуваючи в невстановленому досудовим розслідуванні приміщенні, що знаходиться на території «слідчого ізолятора № 2», здійснював контроль за переміщенням новоприбулих військовополонених, серед яких знаходився [REDACTED]

Під час такого переміщення Захаров О.М. помітив військовополоненого [REDACTED] та надав йому вказівку зупинитись та стати в положення так званої «зірки», а саме: обличчям до стіни, розвівши руки в сторони над головою долонями назовні та ноги на максимальну ширину. В подальшому Захаров О.М., діючи умисно, розуміючи, що між Російською Федерацією та Україною триває міжнародний збройний конфлікт, діючи в умовах такого конфлікту та у зв'язку із ним, усвідомлюючи, що [REDACTED] є військовополоненим, користуючись беззахисним станом останнього, у порушення ст. ст. 13, 14 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими, реалізуючи свій злочинний умисел, спрямований на застосування до потерпілого фізичного та психологічного насильств, наніс дерев'яною палицею не менше 15-20 ударів в область спини, сідниць та ніг потерпілого.

В результаті таких дій військовополоненому [REDACTED] спричинено сильне фізичне та моральне страждання, приниження його честі та гідності.

5. Крім цього, Захаров Олексій Миколайович вчинив жорстоке поводження з військовополоненим [REDACTED] за наступних обставин.

У збройному протистоянні проти збройних формувань РФ, серед інших брав участь [REDACTED],

[REDACTED] року народження, якого 17 травня 2022 року взято в полон представниками російсько-окупаційних військ на території заводу ПрАТ «Металургійний комбінат «Азовсталь», м. Маріуполь, Донецька область.

Так, 22 серпня 2023 року [REDACTED] який згідно положень статті 4 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими мав статус військовополоненого, тобто особи, яка перебуває під захистом міжнародного

гуманітарного права, доставили до «слідчого ізолятора № 2» разом з іншими військовополоненими, де утримували до 25.06.2025.

В подальшому 23.08.2023 (більш точний час досудовим розслідуванням не встановлено) Захаров О.М. разом з іншими невстановленими співробітниками слідчого ізолятора, перебуваючи на території слідчого ізолятора, приймав участь у перевірках камерних приміщень, в яких утримувались українські військовослужбовці, зокрема [REDACTED]

Так, Захаров О.М. у вище вказаний період часу, перебуваючи в камері № 3 слідчого ізолятора, в якій утримувався військовополонений [REDACTED] діючи умисно, розуміючи, що між Російською Федерацією та Україною триває міжнародний збройний конфлікт, діючи в умовах такого конфлікту та у зв'язку із ним, усвідомлюючи, що [REDACTED] є військовополоненим, користуючись беззахисним станом останнього, у порушення вище вказаних норм міжнародного гуманітарного права, реалізуючи свій злочинний умисел, спрямований на застосування до потерпілого фізичного та психологічного насильства, завдав дерев'яною палицею та шестикутною дерев'яною ракеткою численних ударів в область спини, сідниць та ніг потерпілого.

В результаті таких дій військовополоненому [REDACTED] спричинено сильне фізичне та моральне страждання, приниження його честі та гідності.

6. Крім цього, Захаров Олексій Миколайович вчинив жорстоке поводження з військовополоненим [REDACTED] за наступних обставин.

У збройному протистоянні проти збройних формувань РФ, серед інших брав участь [REDACTED]

[REDACTED], якого 12 квітня 2022 року взято в полон представниками російсько-окупаційних військ на території ПрАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча», м. Маріуполь, Донецька область.

Так, 22 червня 2023 року [REDACTED] який згідно положень статті 4 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими мав статус військовополоненого, тобто особи, яка перебуває під захистом міжнародного гуманітарного права, доставили до «Слідчого ізолятора № 2» разом з іншими військовополоненими, де утримували по 25.06.2025.

У період часу з 22.06.2023 по 25.06.2025 (більш точний час досудовим розслідуванням не встановлено) Захаров О.М., перебуваючи в невстановленому приміщенні, що знаходиться на території «Слідчого ізолятора № 2», систематично проводив «опитування» військовополонених, зокрема [REDACTED], а також перебуваючи на території слідчого ізолятора, приймав участь у перевірках камерних приміщень, в яких утримувались українські військовослужбовці, в тому числі [REDACTED]

Так, Захаров О.М. у вище вказаний період часу, знаходячись у згаданому вище невстановленому приміщенні, [REDACTED], а також приймаючи участь у відповідних [REDACTED]

перевірках камер, в одній з яких утримувався [REDACTED] наказував останньому прийняти положення так званої «зірки», а саме: обличчям до стіни, розвівши руки в сторони над головою долонями назовні та ноги на максимальну ширину. В подальшому Захаров О.М., діючи умисно, розуміючи, що між Російською Федерацією та Україною триває міжнародний збройний конфлікт, діючи в умовах такого конфлікту та у зв'язку із ним, усвідомлюючи, що [REDACTED] є військовополоненим, користуючись беззахисним станом останнього, у порушення вище вказаних норм міжнародного гуманітарного права, реалізуючи свій злочинний умисел, спрямований на застосування до потерпілого фізичного та психологічного насильств, постійно наносив дошкою (брусом), довжиною орієнтовно півтора метра, не менше 2-3 ударів в область спини та сідниць потерпілого.

В результаті таких дій військовополоненому [REDACTED] спричинено сильне фізичне та моральне страждання, приниження його честі та гідності.

7. Крім цього, Захаров Олексій Миколайович вчинив жорстоке поводження з військовополоненим [REDACTED] за наступних обставин.

У збройному протистоянні проти збройних формувань РФ, серед інших брав участь [REDACTED]

[REDACTED] якого 12 квітня 2022 року взято в полон представниками російсько-окупаційних військ на території ПрАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча», м. Маріуполь, Донецька область.

Так, 28 квітня 2022 року [REDACTED], який згідно положень статті 4 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими мав статус військовополоненого, тобто особи, яка перебуває під захистом міжнародного гуманітарного права, доставили до «Слідчого ізолятора № 2» разом з іншими військовополоненими, де утримували до 08.06.2025.

У період часу з 28.04.2022 по 08.06.2025 (більш точний час досудовим розслідуванням не встановлено) Захаров О.М. разом з іншими невстановленими співробітниками слідчого ізолятора, перебуваючи на території слідчого ізолятора, здійснювали ранкові та вечірні перевірки камерних приміщень, в яких утримувались українські військовослужбовці, зокрема [REDACTED]

Так, Захаров О.М., у вище вказаний період часу, діючи умисно, розуміючи, що між Російською Федерацією та Україною триває міжнародний збройний конфлікт, діючи в умовах такого конфлікту та у зв'язку із ним, усвідомлюючи, що [REDACTED] є військовополоненим, користуючись беззахисним станом останнього, у порушення вищезазначених норм міжнародного гуманітарного права, реалізуючи свій злочинний умисел, спрямований на застосування до потерпілого фізичного та психологічного насильств, постійно наносив численних ударів дерев'яною палкою (брус) в область спини, ніг та рук потерпілого, а також застосовував до [REDACTED] електрошоковий пристрій, за допомогою якого завдавав ударів електричним струмом в область спини, рук та ніг.

В результаті таких дій військовополоненому [REDACTED] спричинено сильне фізичне та моральне страждання, приниження його честі та гідності.

8. Крім цього, Захаров Олексій Миколайович вчинив жорстоке поводження з військовополоненим [REDACTED] за наступних обставин.

У збройному протистоянні проти збройних формувань РФ, серед інших брав участь [REDACTED], якого 12 квітня 2022 року взято в полон представниками російсько-окупаційних військ на території с. Кам'янське міста Маріуполь, Донецької області.

Так, 28 квітня 2022 року [REDACTED] який згідно положень статті 4 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими мав статус військовополоненого, тобто особи, яка перебуває під захистом міжнародного гуманітарного права, доставили до «слідчого ізолятора № 2» разом з іншими військовополоненими, де утримували до 09.06.2025.

У період часу з 28.04.2022 по 08.06.2025 (більш точний час досудовим розслідуванням не встановлено) Захаров О.М. разом з іншими невстановленими співробітниками слідчого ізолятора, перебуваючи на території слідчого ізолятора, здійснювали ранкові та вечірні перевірки камерних приміщень, в яких утримувались українські військовослужбовці, зокрема [REDACTED]

Так, Захаров О.М., у вище вказаний період часу, діючи умисно, розуміючи, що між Російською Федерацією та Україною триває міжнародний збройний конфлікт, діючи в умовах такого конфлікту та у зв'язку із ним, усвідомлюючи, що [REDACTED] є військовополоненим, користуючись беззахисним станом останнього, у порушення вищезазначених норм міжнародного гуманітарного права, реалізуючи свій злочинний умисел, спрямований на застосування до потерпілого фізичного та психологічного насильств, постійно застосовував до потерпілого електрошоковий пристрій, за допомогою якого завдавав ударів електричним струмом в область шиї та ніг.

В результаті таких дій військовополоненому [REDACTED] спричинено сильне фізичне та моральне страждання, приниження його честі та гідності.

9. Крім цього, Захаров Олексій Миколайович вчинив жорстоке поводження з військовополоненим [REDACTED] за наступних обставин.

У збройному протистоянні проти збройних формувань РФ, серед інших брав участь [REDACTED], якого 03 жовтня 2023 року взято в полон представниками російсько-окупаційних військ на території лісопосадки біля н.п. Макіївка, Луганська область.

Так, 31 травня 2024 року [REDACTED], який згідно положень статті 4 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими мав статус військовополоненого, тобто особи, яка перебуває під захистом міжнародного гуманітарного права, доставили до «слідчого ізолятора № 2» разом з іншими військовополоненими, де утримували до 22.05.2025.

В подальшому, у період часу 31.05.2024 по 22.05.2025 (більш точний час досудовим розслідуванням не встановлено) Захаров О.М., перебуваючи на території слідчого ізолятора, в приміщенні службового кабінету, викликав військовополоненого [REDACTED]. Після того, як потерпілий прибув до кабінету, Захаров О.М. наказав йому стати в положення так званої «зірки», а саме: обличчям до стіни, розвівши руки в сторони над головою долонями назовні та ноги на максимальну ширину. Після чого Захаров О.М., діючи умисно, розуміючи, що між Російською Федерацією та Україною триває міжнародний збройний конфлікт, діючи в умовах такого конфлікту та у зв'язку із ним, усвідомлюючи, що [REDACTED] є військовополоненим, користуючись беззахисним станом останнього, у порушення вищезазначених норм міжнародного гуманітарного права, реалізуючи свій злочинний умисел, спрямований на застосування до потерпілого фізичного та психологічного насильств, завдав не менше 20 ударів спеціальним засобом - гумовим кийком та дерев'яною лопатою в область спини, ніг та рук потерпілого.

В результаті таких дій військовополоненому [REDACTED] спричинено сильне фізичне та моральне страждання, приниження його честі та гідності.

Вказані дії, а саме нелюдське поводження, відповідно до статті 8 (2) (а) (ii) Римського Статуту Міжнародного Кримінального Суду є воєнним злочином.

Таким чином, Захаров Олексій Миколайович обґрунтовано підозрюється у жорстокому поводженні з військовополоненими, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 438 КК України.

10. Крім цього, Захаров Олексій Миколайович вчинив жорстоке поводження з військовополоненим [REDACTED] за наступних обставин.

У збройному протистоянні проти збройних формувань РФ, серед інших брав участь [REDACTED]

[REDACTED], якого 13 квітня 2022 року взято в полон представниками російсько-окупаційних військ біля смт. Ключове Маріупольського району Донецької області.

Так, 22 серпня 2023 року [REDACTED], який згідно положень статті 4 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими мав статус військовополоненого, тобто особи, яка перебуває під захистом міжнародного

гуманітарного права, доставили до «Слідчого ізолятора № 2» разом з іншими військовополоненими, де утримували по 25.06.2025.

В цей же день, 22.08.2023 (більш точний час у ході досудового розслідування не встановлено) Захаров О.М., перебуваючи на території «Слідчого ізолятора № 2», спостерігав як відбувається процес доставки та оформлення новоприбулих військовополонених, тобто так звана «прийомка», помітив військовополоненого [REDACTED] якому наказав прослідувати в найближче окреме приміщення.

В подальшому, Захаров О.М. та невстановлена особа з числа співробітників слідчого ізолятора, перебуваючи у вище вказаному приміщенні, діючи умисно, групою осіб, розуміючи, що між Російською Федерацією та Україною триває міжнародний збройний конфлікт, діючи в умовах такого конфлікту та у зв'язку із ним, усвідомлюючи, що [REDACTED] є військовополоненим, користуючись беззахисним станом останнього, у порушення вищезазначених норм міжнародного гуманітарного права, реалізуючи свій злочинний умисел, спрямований на застосування до потерпілого фізичного та психологічного насильств, наніс численних ударів дерев'яною лопатою в область тулуба потерпілого, від чого [REDACTED] втратив рівновагу та впав на підлогу. В подальшому Захаров О.М. ногою став на голову потерпілого, чим притис її до підлоги. В цей же час невстановлена особа з числа співробітників слідчого ізолятора застосувала до [REDACTED] електрошоковий пристрій, за допомогою якого завдали декілька ударів електричним струмом в область спини, рук та ніг, від чого потерпілий втратив свідомість.

В подальшому, після того як військовополонений [REDACTED] прийшов до тями, Захаров О.М. та невстановлена особа з числа співробітників слідчого ізолятора, взявши його по під руки, почали тягнути його в бік камери, та безпосередньо перед входом до камери направили тулуб та голову потерпілого, яка була опущена донизу, в бічний металевий брус дверної рами, від чого [REDACTED] отримав удар в область голови та знову втратив свідомість. Після того як [REDACTED] отямився Захаров О.М. та невстановлена особа з числа співробітників слідчого ізолятора змусили потерпілого, який перебував у лежачому положенні, заповзати в камеру.

В подальшому, 23.08.2023 у період часу з 10 год 00 хв по 20 год 00 хв Захаров О.М., перебуваючи на території слідчого ізолятора, в приміщенні службового кабінету, викликав військовополоненого [REDACTED]. Після того, як потерпілий прибув до кабінету, Захаров О.М. наказав йому стати в положення так званої «зірки», а саме: обличчям до стіни, розвівши руки в сторони над головою долонями назовні та ноги на максимальну ширину. Після чого Захаров О.М. завдав військовополоненому [REDACTED] дерев'яною палицею (держак від лопати) численних ударів в область спини та сідниць, від чого вказана палка розлетілась на шматки.

В результаті таких дій військовополоненому [REDACTED] спричинено сильне фізичне та моральне страждання, приниження його честі та гідності.

Вказані дії, а саме пелюдське поведження, відповідно до статті 8 (2) (а) (ii) Римського Статуту Міжнародного Кримінального Суду є воєнним злочином.

Таким чинном, Захаров Олексій Миколайович обґрунтовано підозрюється у жорстокому поведженні з військовополоненими, вчиненому групою осіб, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 438 КК України.

Старший слідчий 1 відділу
З управління досудового розслідування
Головного слідчого управління СБ України
майор юстиції

Павло ІВАЩУК

ПОГОДЖУЮ

Прокурор першого відділу другого управління
процесуального керівництва та підтримання
публічного обвинувачення Департаменту протидії
злочинам, вчиненим в умовах збройного
конфлікту, Офісу Генерального прокурора
«27» квітня 2026 року

Дмитро НЕСТЕРЕНКО

Одночасно, у відповідності до вимог ст.ст. 42, 52, 53, 54, 276, 277, 278, 297-1, 297-2, 297-3, 2, 97-4, 297-5 КПК України роз'яснено:

Стаття 42. Підозрюваній

1. Підозрюваним є особа, якій у порядку, передбаченому статтями 276-279 Кримінального процесуального кодексу України, повідомлено про підозру, особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, або особа, щодо якої складено повідомлення про підозру, однак його не вручено їй внаслідок невестаповлення місцезнаходження особи, проте вжито заходів для вручення у спосіб, передбачений цим Кодексом для вручення повідомлень.

Особою, стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю, є фізична особа, стосовно якої за результатами проведеного досудового розслідування настав випадок та існують підстави, передбачені частиною першою статті 276 Кримінального процесуального кодексу України для повідомлення про підозру, але якій у порядку, передбаченому статтями 276-279 Кримінального процесуального кодексу України, не повідомлено про підозру через її смерть.

3. Підозрюваній, обвинуваченій має право:

1) знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення його підозрюють, обвинувачують;

2) бути чітко і своєчасно повідомленим про свої права, передбачені цим Кодексом, а також отримати їх роз'яснення;

3) на першу вимогу мати захисника і зустріч із ним незалежно від часу в робочі, вихідні, святкові, неробочі дні до першого допиту з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування, а також після першого допиту - зустрічі без обмеження в часі та кількості у робочі, вихідні, святкові, неробочі дні; на участь захисника у проведенні допиту та інших процесуальних дій; на відмову від захисника в будь-який момент кримінального провадження; на отримання правової допомоги захисника за рахунок держави у випадках, передбачених цим Кодексом та/або законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги, в тому числі у зв'язку з відсутністю коштів для оплати такої допомоги;

4) не говорити нічого з приводу підозри проти нього, обвинувачення або у будь-який момент відмовитися відповідати на запитання;

5) давати пояснення, показання з приводу підозри, обвинувачення чи в будь-який момент відмовитися їх давати;

6) вимагати перевірки обґрунтованості затримання;

7) у разі затримання або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою - на негайне повідомлення членів сім'ї, близьких родичів чи інших осіб про затримання і місце свого перебування згідно з положеннями статті 213 Кримінального процесуального кодексу України;

8) збирати і подавати слідчому, прокурору, слідчому судді докази;

9) брати участь у проведенні процесуальних дій;

10) під час проведення процесуальних дій ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення дій, які заносяться до протоколу;

11) застосовувати з додержанням вимог Кримінального процесуального кодексу України технічні засоби при проведенні процесуальних дій, в яких він бере участь. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд мають право заборонити застосування технічних засобів при проведенні окремої процесуальної дії чи на певній стадії кримінального провадження з метою нерозголошення відомостей, які містять тасмницю, що охороняється законом, чи стосуються інтимного життя особи, про що виноситься (постановляється) вмотивована постанова (ухвала);

12) заявляти клопотання про проведення процесуальних дій, про забезпечення безпеки щодо себе, членів своєї сім'ї, близьких родичів, майна, житла тощо;

13) заявляти відводи;

14) ознайомлюватися з матеріалами досудового розслідування в порядку, передбаченому статтею 221 Кримінального процесуального кодексу України, та вимагати відкриття матеріалів згідно зі статтею 290 Кримінального процесуального кодексу України;

15) одержувати копії процесуальних документів та письмові повідомлення;

16) оскаржувати рішення, дії та бездіяльність слідчого, прокурора, слідчого судді в порядку, передбаченому цим Кодексом;

17) вимагати відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, в порядку, визначеному законом, а також відновлення репутації, якщо підозра, обвинувачення не підтвердилися;

18) користуватися рідною мовою, отримувати копії процесуальних документів рідною або іншою мовою, якою він володіє, та в разі необхідності користуватися послугами перекладача за рахунок держави.

4. Обвинувачений також має право:

1) брати участь під час судового розгляду у допиті свідків обвинувачення або вимагати їхнього допиту, а також вимагати виклику і допиту свідків захисту на тих самих умовах, що й свідків обвинувачення;

2) збирати і подавати суду докази;

3) висловлювати в судовому засіданні свою думку щодо клопотань інших учасників судового провадження;

4) виступати в судових дебатах;

5) ознайомлюватися з журналом судового засідання та технічним записом судового процесу, які йому зобов'язані надати уповноважені працівники суду, і подавати щодо них свої зауваження;

6) оскаржувати в установленому цим Кодексом порядку судові рішення та ініціювати їх перегляд, знати про подані на них апеляційні та касаційні скарги, заяви про їх перегляд, подавати на них заперечення;

7) отримувати роз'яснення щодо порядку підготовки та використання досудової доповіді, відмовлятися від участі у підготовці досудової доповіді;

8) брати участь у підготовці досудової доповіді, надавати представнику персоналу органу пробачії інформацію, необхідну для підготовки такої доповіді, ознайомлюватися з текстом досудової доповіді, подавати свої зауваження та уточнення.

5. Підозрюваний, обвинувачений мають також інші процесуальні права, передбачені цим Кодексом.

6. Підозрюваний, обвинувачений, який є іноземцем і тримається під вартою, має право на зустріч з представником дипломатичної чи консульської установи своєї держави, яку йому зобов'язана забезпечити адміністрація місця ув'язнення.

7. Підозрюваний, обвинувачений зобов'язаний:

1) прибути за викликом до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду, а в разі неможливості прибути за викликом у призначений строк - заздалегідь повідомити про це зазначених осіб;

2) виконувати обов'язки, покладені на нього рішенням про застосування заходів забезпечення кримінального провадження;

3) підкорятися законним вимогам та розпорядженням слідчого, прокурора, слідчого судді, суду;

4) надавати достовірну інформацію представнику персоналу органу пробачії, необхідну для підготовки досудової доповіді.

8. Підозрюваному, обвинуваченому вручається пам'ятка про його процесуальні права та обов'язки одночасно з їх повідомленням особою, яка здійснює таке повідомлення.

Стаття 52. Обов'язкова участь захисника

1. Участь захисника є обов'язковою у кримінальному провадженні щодо особливо тяжких злочинів. У цьому випадку участь захисника забезпечується з моменту набуття особою статусу підозрюваного.

2. В інших випадках обов'язкова участь захисника забезпечується у кримінальному провадженні:

1) щодо осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні кримінального правопорушення у віці до 18 років, - з моменту встановлення факту неповноліття або виникнення будь-яких сумнівів у тому, що особа є повнолітньою;

2) щодо осіб, стосовно яких передбачається застосування примусових заходів виховного характеру, - з моменту встановлення факту неповноліття або виникнення будь-яких сумнівів у тому, що особа є повнолітньою;

3) щодо осіб, які внаслідок психічних чи фізичних вад (пімі, глухі, сліпі тощо) не здатні повною мірою реалізувати свої права, - з моменту встановлення цих вад;

4) щодо осіб, які не володіють мовою, якою ведеться кримінальне провадження, - з моменту встановлення цього факту;

5) щодо осіб, стосовно яких передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішується питання про їх застосування, - з моменту встановлення факту наявності в особі психічного захворювання або інших відомостей, які викликають сумнів щодо її осудності;

6) щодо реабілітації померлої особи - з моменту виникнення права на реабілітацію померлої особи;

8) щодо осіб, стосовно яких здійснюється спеціальне досудове розслідування або спеціальне судове провадження, - з моменту прийняття відповідного процесуального рішення;

9) у разі укладення угоди між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості - з моменту ініціювання укладення такої угоди.

Стаття 53. Залучення захисника для проведення окремої процесуальної дії

1. Слідчий, прокурор, слідчий суддя чи суд залучають захисника для проведення окремої процесуальної дії в порядку, передбаченому статтею 49 Кримінального процесуального кодексу України, виключно у невідкладних випадках, коли є потреба у проведенні невідкладної процесуальної дії за участю захисника, а завчасно повідомлений захисник не може прийти для участі у проведенні процесуальної дії чи забезпечити участь іншого захисника або якщо підозрюваний, обвинувачений виявив бажання, але ще не встиг залучити захисника або прибуття обраного захисника неможливе.

2. Запросити захисника до участі в окремій процесуальній дії має право і сам підозрюваний, обвинувачений. Якщо потреби у проведенні невідкладних процесуальних дій за участю захисника немає і коли неможливе прибуття захисника, обраного підозрюваним, обвинуваченим, протягом двадцяти чотирьох годин, слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд мають право запропонувати підозрюваному, обвинуваченому залучити іншого захисника.

3. Під час проведення окремої процесуальної дії захисник має ті ж самі права й обов'язки, що й захисник, який здійснює захист протягом кримінального провадження.

4. Захисник як до процесуальної дії, так і після неї має право зустрічатися з підозрюваним, обвинуваченим для підготовки до проведення процесуальної дії або обговорення її результатів.

5. Здійснення захисту під час проведення окремої процесуальної дії не покладас на захисника обов'язку надалі здійснювати захист у всьому кримінальному провадженні або на окремій його стадії.

Стаття 54. Відмова від захисника або його заміна

1. Підозрюваний, обвинувачений має право відмовитися від захисника або замінити його.

2. Якщо підозрюваний, обвинувачений наполягає на відмові від захисника, слідчий, прокурор, слідчий суддя чи суд зобов'язані організувати зустріч захисника з підозрюваним, обвинуваченим. У разі якщо підозрюваний, обвинувачений особисто та безпосередньо повідомляє захиснику про небажання мати захисника, заміну захисника після конфіденційної розмови із захисником, така відмова або заміна фіксується у протоколі процесуальної дії або журналі судового засідання.

Не є підставою для відмови слідчим, прокурором, слідчим суддею чи судом в зустрічі захисника з підозрюваним, обвинуваченим наявність письмової заяви про відмову підозрюваного, обвинуваченого від захисника або письмового клопотання про його заміну до внесення відповідної інформації до протоколу процесуальної дії або журналу судового засідання.

Відмова уповноваженою особою в зустрічі підозрюваного, обвинуваченого із захисником, стосовно якого є заява про відмову чи клопотання про заміну, до відповідної фіксації у протоколі процесуальної дії або журналі судового засідання тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

3. Відмова від захисника не приймається у випадку, якщо його участь є обов'язковою. У такому випадку, якщо підозрюваний, обвинувачений відмовляється від захисника і не залучає іншого захисника, захисник повинен бути залучений у порядку, передбаченому статтею 49 Кримінального процесуального кодексу України, для здійснення захисту за призначенням.

Стаття 276. Випадки повідомлення про підозру

1. Повідомлення про підозру обов'язково здійснюється в порядку, передбаченому статтею 278 Кримінального процесуального кодексу України, у випадках:

- 1) затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення;
- 2) обрання до особи одного з передбачених цим Кодексом запобіжних заходів;
- 3) наявності достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення.

Особливості повідомлення про підозру окремих категорій осіб визначаються главою 37 Кримінального процесуального кодексу України.

2. У випадках, передбачених частиною першою цієї статті, слідчий, прокурор або інша уповноважена службова особа (особа, якій законом надано право здійснювати затримання) зобов'язані невідкладно повідомити підозрюваному про його права, передбачені статтею 42 Кримінального процесуального кодексу України.

3. Після повідомлення про права слідчий, прокурор або інша уповноважена службова особа на прохання підозрюваного зобов'язані детально роз'яснити кожне із зазначених прав.

Стаття 277. Зміст письмового повідомлення про підозру

1. Письмове повідомлення про підозру складається прокурором або слідчим за погодженням з прокурором.

Повідомлення має містити такі відомості:

- 1) прізвище та посаду слідчого, прокурора, який здійснює повідомлення;
- 2) анкетні відомості особи (прізвище, ім'я, по батькові, дату та місце народження, місце проживання, громадянство), яка повідомляється про підозру;
- 3) найменування (номер) кримінального провадження, у межах якого здійснюється повідомлення;
- 4) зміст підозри;
- 5) правова кваліфікація кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється особа, із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність;

6) стислій виклад фактичних обставин кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється особа, у тому числі зазначення часу, місця його вчинення, а також інших суттєвих обставин, відомих на момент повідомлення про підозру;

7) права підозрюваного;

8) підпис слідчого, прокурора, який здійснив повідомлення.

Стаття 278. Вручення письмового повідомлення про підозру

1. Письмове повідомлення про підозру вручається в день його складення слідчим або прокурором, а у випадку неможливості такого вручення - у спосіб, передбачений цим Кодексом для вручення повідомлень.

2. Письмове повідомлення про підозру затриманій особі вручається не пізніше двадцяти чотирьох годин з моменту її затримання.

3. У разі якщо особі не вручено повідомлення про підозру після двадцяти чотирьох годин з моменту затримання, така особа підлягає негайному звільненню.

4. Дата та час повідомлення про підозру, правова кваліфікація кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється особа, із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність невідкладно вносяться слідчим, прокурором до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Стаття 279. Зміна повідомлення про підозру

1. У випадку виникнення підстав для повідомлення про нову підозру або зміну раніше повідомленої підозри слідчий, прокурор зобов'язаний виконати дії, передбачені статтею 278 Кримінального процесуального кодексу України. Якщо повідомлення про підозру здійснив прокурор, повідомити про нову підозру або змінити раніше повідомлену підозру має право виключно прокурор.

Стаття 297¹. Загальні положення спеціального досудового розслідування

1. Спеціальне досудове розслідування (in absentia) здійснюється стосовно одного чи декількох підозрюваних згідно із загальними правилами досудового розслідування, передбаченими цим Кодексом, з урахуванням положень цієї глави.

2. Спеціальне досудове розслідування здійснюється на підставі ухвали слідчого судді у кримінальному провадженні щодо злочинів, передбачених статтями 109, 110, 110-2, 111, 111-1, 111-2, 112, 113, 114, 114-1, 114-2, 115, 116, 118, частиною другою статті 121, частиною другою статті 127, частинами другою і третьою статті 146, статтями 146-1, 147, частинами другою - п'ятою статті 191 (у випадку зловживання службовою особою своїм службовим становищем), статтями 209, 255-258-6, 348, 364, 364-1, 365, 365-2, 368, 368-2, 368-3, 368-4, 369, 369-2, 370, 379, 400, 408, 436, 436-1, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447 Кримінального кодексу України, стосовно підозрюваного, крім неповнолітнього, який переховується від органів слідства та суду на тимчасово окупованій території України, на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, з метою ухилення від кримінальної відповідальності та/або оголошений у міжнародний розшук.

Спеціальне досудове розслідування здійснюється на підставі ухвали слідчого судді у кримінальному провадженні щодо злочину, вчиненого підозрюваним, стосовно якого уновноваженим органом прийнято рішення про передачу його для обміну як військовополоненого та такий обмін відбувся.

Здійснення спеціального досудового розслідування щодо інших злочинів не допускається, крім випадків, коли злочини вчинені особами, які переховуються від органів слідства та суду на тимчасово окупованій території України, на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, з метою ухилення від кримінальної відповідальності та/або оголошені у міжнародний розшук, та розслідуються в одному кримінальному провадженні із злочинами, зазначеними у цій частині, а виділення матеріалів

щодо них може негативно вплинути на повноту досудового розслідування та судового розгляду.

3. Якщо у кримінальному провадженні повідомлено про підозру декільком особам, слідчий, прокурор вправі звернутися до слідчого судді із клопотанням про здійснення спеціального досудового розслідування лише стосовно тих підозрюваних, щодо яких наявні передбачені частиною другою цієї статті підстави, а стосовно інших підозрюваних подальше досудове розслідування у цьому самому кримінальному провадженні здійснюватиметься згідно із загальними правилами, передбаченими цим Кодексом.

Стаття 297². Клопотання слідчого, прокурора про здійснення спеціального досудового розслідування

1. З клопотанням про здійснення спеціального досудового розслідування до слідчого судді має право звернутися прокурор або слідчий за погодженням з прокурором.

2. У клопотанні про здійснення спеціального досудового розслідування з підстав, передбачених цим Кодексом, крім передбачених абзацом другим частини другої статті 297-1 Кримінального процесуального кодексу України, зазначаються:

1) короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з яким подається клопотання;

2) правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність;

3) виклад обставин, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального правопорушення, і посилання на обставини;

4) відомості про те, що підозрюваний виїхав та/або перебуває на тимчасово окупованій території України, території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, та/або відомості про оголошення підозрюваного в міжнародний розшук;

5) виклад обставин про те, що підозрюваний переховується від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності;

6) перелік свідків, яких слідчий, прокурор вважає за необхідне допитати під час розгляду клопотання.

3. У клопотанні про здійснення спеціального досудового розслідування з підстави, передбаченої абзацом другим частини другої статті 297-1 Кримінального процесуального кодексу України, зазначаються:

1) короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з яким подається клопотання;

2) правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність;

3) виклад обставин, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні кримінального правопорушення, і посилання на такі обставини;

4) матеріали, що підтверджують прийняття уповноваженим органом рішення про передачу підозрюваного для обміну як військовополоненого та факт обміну;

5) перелік свідків, яких слідчий, прокурор вважає за необхідне допитати під час розгляду клопотання.

Стаття 297³. Розгляд клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування

1. Клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування розглядається слідчим суддею не пізніше десяти днів з дня його надходження до суду за участі особи, яка подала клопотання, та захисника.

Якщо підозрюваний самотійно не залучив захисника, слідчий суддя зобов'язаний вжити необхідних заходів для залучення захисника.

2. Слідчий суддя, встановивши, що клопотання подано без додержання вимог статті 297² Кримінального процесуального кодексу України, повертає його прокурору, слідчому, про що постановляє ухвалу.

3. Під час розгляду клопотання слідчий суддя має право за клопотанням сторін кримінального провадження або за власною ініціативою заслухати будь-якого свідка чи дослідити будь-які матеріали, що мають значення для вирішення питання про здійснення спеціального досудового розслідування.

Стаття 297⁴. Вирішення питання про здійснення спеціального досудового розслідування

1. Слідчий суддя відмовляє у задоволенні клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування, якщо прокурор, слідчий не доведе, що підозрюваний переховується від органів слідства та суду на тимчасово окупованій території України, на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, з метою ухилення від кримінальної відповідальності та/або оголошений у міжнародний розшук, та/або уповноваженим органом прийнято рішення про передачу підозрюваного для обміну як військовополоненого та такий обмін відбувся.

2. Під час вирішення питання про здійснення спеціального досудового розслідування слідчий суддя зобов'язаний врахувати наявність достатніх доказів для підозри особи щодо якої подано клопотання у вчиненні кримінального правопорушення.

3. За наслідками розгляду клопотання слідчий суддя постановляє ухвалу, в якій зазначає мотиви задоволення або відмови у задоволенні клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування.

Якщо у справі декілька підозрюваних, слідчий суддя постановляє ухвалу лише стосовно тих підозрюваних, щодо яких існують обставини, передбачені частиною другою статті 297-1 Кримінального процесуального кодексу України.

Повторне звернення з клопотанням про здійснення спеціального досудового розслідування до слідчого судді в одному кримінальному провадженні не допускається, крім випадків наявності нових обставин, які підтверджують, що підозрюваний переховується від органів слідства та суду на тимчасово окупованій території України, на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, з метою ухилення від кримінальної відповідальності та/або оголошений у міжнародний розшук, та/або уповноваженим органом прийнято рішення про передачу підозрюваного для обміну як військовополоненого та такий обмін відбувся.

4. Копія ухвали надсилається прокурору, слідчому та захиснику.

5. Якщо підозрюваний, стосовно якого слідчим суддею постановлено ухвалу про здійснення спеціального досудового розслідування, затриманий або добровільно з'явився до органу досудового розслідування, подальше досудове розслідування щодо нього здійснюється згідно із загальними правилами, передбаченими цим Кодексом.

6. Відомості щодо підозрюваних, стосовно яких слідчим суддею постановлено ухвалу про здійснення спеціального досудового розслідування, невідкладно, але не пізніше 24 годин після постановлення ухвали, вносяться до Єдиного реєстру досудових розслідувань і публікуються в засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора.

Стаття 297⁵. Порядок вручення процесуальних документів підозрюваному при здійсненні спеціального досудового розслідування

1. Повістки про виклик підозрюваного у разі здійснення спеціального досудового розслідування надсилаються за останнім відомим місцем його проживання чи перебування та обов'язково публікуються в засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора. З моменту опублікування повістки про виклик у засобах масової інформації загальнодержавної сфери

розповсюдження та на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора підозрюваний вважається належним чином ознайомленим з її змістом.

Повістки про виклик підозрюваного у разі здійснення спеціального досудового розслідування у зв'язку з прийняттям уповноваженим органом рішення про передачу підозрюваного для обміну як військовополоненого публікуються в засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора.

З моменту опублікування повістки про виклик у засобах масової інформації загальнодержавної сфери розповсюдження та на офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора підозрюваний вважається належним чином ознайомленим з її змістом.

2. Копії процесуальних документів, що підлягають врученню підозрюваному, надсилаються захиснику.

Про підозру мені повідомлено, письмове повідомлення про підозру і пам'ятка про процесуальні права та обов'язки підозрюваного вручені, права підозрюваного оголошені та роз'яснені.

Підозрюваний

« ____ » год. « ____ » хвилин « ____ » _____ 2026 року.

Захисник

« ____ » год. « ____ » хвилин « ____ » _____ 2026 року.

Повідомлення про підозру вручив:

**Старший слідчий 1 відділу
З управління досудового розслідування
Головного слідчого управління СБ України
майор юстиції**

Павло ІВАЩУК